

АДАПТИВНІ ІННОВАЦІЇ ЯК ІНСТРУМЕНТ АНТИКРИЗОВОГО МЕНЕДЖМЕНТУ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У доповіді розглядається роль адаптивних інновацій у системі антикризового менеджменту підприємства. Проаналізовано сутність адаптивних інновацій, їхні види та механізми впливу на стійкість бізнесу в умовах турбулентності. Обґрунтовано, що впровадження технологічних, організаційних та продуктових адаптивних інновацій дозволяє підприємствам мінімізувати ризики, підвищити гнучкість управління та забезпечити ефективне реагування на кризові виклики.

Ключові слова: адаптивні інновації, антикризовий менеджмент, гнучкість підприємства, інноваційна стратегія, ризики, стійкість бізнесу.

Abstract

The report examines the role of adaptive innovations in the anti-crisis management system of an enterprise. The essence of adaptive innovations, their types and mechanisms of influence on business stability in turbulent conditions are analyzed. It is substantiated that the implementation of technological, organizational and product adaptive innovations allows enterprises to minimize risks, increase management flexibility and ensure an effective response to crisis challenges.

Keywords: adaptive innovations, anti-crisis management, enterprise flexibility, innovation strategy, risks, business sustainability.

Результати дослідження

У період економічної турбулентності та швидкоплинних змін зовнішнього середовища адаптивні інновації набувають особливої ваги як інструмент формування ефективної системи антикризового менеджменту. Їхня суть полягає не просто у впровадженні нововведень, а у здатності підприємства оперативно реагувати на зміну умов ринку, переглядати та налаштовувати продукти, процеси і управлінські рішення відповідно до нових вимог. На відміну від масштабних радикальних інновацій, що часто потребують значних фінансових, часових та кадрових ресурсів, адаптивні рішення характеризуються високою гнучкістю, помірними витратами та швидким впливом на ефективність діяльності. Це дозволяє підприємству не лише зменшити ризики, а й підтримувати безперервність операцій та стабільність розвитку у кризових умовах.

Одним із ключових напрямів адаптивних інновацій є технологічні зміни для підвищення ефективності операцій. Компанії впроваджують автоматизовані системи обліку та управління, цифрові платформи, хмарні сервіси та інструменти штучного інтелекту для прогнозування попиту й оптимізації процесів. Використання аналітики великих даних дозволяє швидко оцінювати ринкові тенденції та планувати ресурси, а автоматизація рутинних процесів зменшує залежність від людського фактору та забезпечує стійку роботу навіть у кризові періоди [1].

Не менш важливу роль відіграють організаційні інновації, які передбачають трансформацію структури та системи управління. Перехід до гнучких моделей, таких як Agile, Lean або Scrum, дозволяє підприємствам скоротити час ухвалення рішень, підвищити оперативність реакцій на зміни попиту та забезпечити ефективне використання ресурсів. Кросфункціональні команди, спрощена система внутрішньої комунікації, децентралізація управлінських повноважень та впровадження адаптивних бізнес-процесів створюють умови для швидкої мобілізації ресурсів і реалізації стратегічних цілей у мінливому середовищі. Важливою складовою організаційних інновацій є розвиток корпоративної культури, що стимулює ініціативу, навчання на практичному досвіді та спільне розв'язання проблем.

Продуктові адаптивні інновації забезпечують швидке оновлення пропозиції компанії, що особливо важливо в умовах нестабільності ринку. Підприємства змінюють характеристики товарів, диверсифікують асортимент, розширюють цифрові сервіси або переводять продукти онлайн.

Наприклад, у роздрібній торгівлі багато компаній переходять на омніканальні моделі продажу, поєднуючи офлайн і онлайн сервіси, що дозволяє зберегти клієнтську базу та мінімізувати втрати доходу. Такі інновації створюють нові ринкові можливості та конкурентні переваги [2].

Ключовою передумовою успішного впровадження адаптивних інновацій є розвиток людського капіталу. Високий рівень цифрової компетентності персоналу, систематичне підвищення кваліфікації, формування навичок аналітичного та критичного мислення, а також стимулювання інноваційної активності забезпечують підприємству здатність швидко впроваджувати зміни та адаптуватися до зовнішніх викликів. Крім того, створення корпоративної культури гнучкості та відкритості до нових ідей формує середовище, в якому інновації стають природним елементом щоденної діяльності [3].

Таким чином, адаптивні інновації виконують функцію не просто інструменту виживання в кризовий період, а механізму стратегічного розвитку. Вони дозволяють підприємству трансформувати негативні наслідки економічних та соціальних потрясінь на можливості для оновлення, підвищення конкурентоспроможності та зміцнення ринкових позицій. Систематичне впровадження адаптивних рішень у технологічну, організаційну та продуктові сфери діяльності створює основу для довгострокової стабільності та динамічного розвитку навіть у умовах високої невизначеності.

Висновки

Адаптивні інновації є ключовим інструментом забезпечення стійкості та конкурентоспроможності підприємства в умовах економічної нестабільності та швидкоплинних змін зовнішнього середовища. Вони охоплюють технологічні, організаційні та продуктові сфери, забезпечуючи швидке реагування на ринкові виклики, оптимізацію ресурсів та мінімізацію ризиків. Успішне впровадження таких інновацій неможливе без розвитку людського капіталу та формування культури гнучкості всередині компанії. Таким чином, адаптивні інновації не лише допомагають пом'якшувати негативні наслідки криз, а й створюють умови для стратегічного оновлення, довгострокового розвитку та зміцнення конкурентних позицій на ринку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Ткаченко П. В. Теоретичне підґрунтя інноваційної діяльності підприємств. *Підприємництво та інновації*. 2021. №19. 40-45 с. <https://doi.org/10.37320/2415-3583/19.6>
2. Кравчук І. Вплив інноваційної діяльності на фінансову ефективність підприємства. *Економічний форум*. 2022. №3. 172-178 с.
3. Саврас І. З., Фединеу Н. І. Цифровізація та інноваційний розвиток підприємства: тенденції, проблеми та перспективи. *Вісник Львівського торговельно-економічного університету. Економічні науки*. 2023. №74. 108-114 с.

Циганюк Світлана Віталіївна – студентка групи 2Л-226, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: svetatsihanyuk@gmail.com

Науковий керівник: Єпіфанова Ірина Юріївна – доктор економічних наук, професор кафедри фінансів та інноваційного менеджменту, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: yepifanova@vntu.edu.ua

Yepifanova Iryna – Doctor of Economic Sciences, Professor of the Department of Finance and Innovation Management, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: yepifanova@vntu.edu.ua

Tsyganyuk Svitlana – student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia, e-mail: svetatsihanyuk@gmail.com